

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Arkivsak: 24/93
Møtedato/tid: 15.02.2024 kl. 09:00
Møtested: Møterom 435 (4.etg)

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Ola Lund Renolen på telefon 994 48 040, eller e-post: Ola.renolen@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 08.02.2024

Gerrit Andre Pallin Lorier (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Ola Lund Renolen
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/24	Oppfølging av forenklet etterlevelseskontroll 2022 - Internkontroll
02/24	Orientering om status oppfølging av vedtak etter forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring
03/24	Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
04/24	kontrollutvalgets årsmelding 2023
05/24	Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), forvaltningsrevisjon
06/24	Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), eierskapskontroll
07/24	Oppfølging av selskaper - Trønderenergi
08/24	Opplæring av kontrollutvalget
09/24	Innspill til kontrollarbeidet
10/24	Godkjenning av protokoll

Oppfølging av forenklet etterlevelseskontroll 2022 - Internkontroll

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune	15.02.2024	01/24
Saksbehandler	Ola Lund Renolen	
Arkivkode	FE-216 - Revisjon	
Arkivsaknr	22/137 - 22	

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar notatet og redegjørelsen fra kommunedirektøren til orientering. Kontrollutvalget ber om en egen orientering på de punktene som kommunedirektøren på eget grunnlag har notert seg skal følges opp innen utgangen av 2024:

1. Lage et opplegg knyttet til virksomhetsstyringen, for hensiktsmessig bruk av risikoanalyser. Dette med sikte på å iverksette risikoreduserende tiltak på et tidlig nok tidspunkt.
2. Forsterke i oppdragsbrevene at hver enkelt enhet skal ha et dokumentert opplegg for internkontroll, og utvikle felles maler for dette.
3. Lage et opplegg som del av fast rapportering (kvartals- og årsrapport), som innebærer at de folkevalgte får mer og bedre informasjon om status for internkontrollen.

Vedlegg

Notat til kontrollutvalget om internkontrollen i kommunen

Bakgrunn

Revisjon Midt-Norge gjennomførte en forenklet etterlevelseskontroll på kommunens internkontroll i 2022.

Konklusjonen var at Midtre Gauldal kommune i det alt vesentligste ikke etterlever bestemmelsene i kommunelovens §25-1 for valgte kriterier.

Viktige funn var at revisor påpekte at kommunen har ikke en særskilt rutine for å sikre at internkontrollrutiner følges i de ulike enhetene og at avvik i økonomisk internkontroll ikke blir rapportert i avvikssystemet.

Kontrollutvalget behandlet den forenklede etterlevelseskontrollen i sak 36/23 i sitt møte 21.09.2023 og fattet følgende vedtak under punkt 2:

“Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle bestemmelsene i Kapittel 25 Internkontroll i kommuneloven. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 30.10.2023. Kommunedirektøren bes også om å orientere på utvalgets møte 16.11.2023.”

Kommunedirektøren fikk en utsettelse av fristen og kontrollutvalgets møte først berammet til 16.11 ble også flyttet etter at nytt kontrollutvalg ble konstituert etter valget i 2023.

Kommunedirektørens skriftlige redegjørelse følger saken som vedlegg og kommunedirektøren kommer i møtet for å orientere utvalget.

Saksopplysninger

Kommunedirektøren tar utgangspunkt i forholdet mellom internkontroll og ledelse i sin redegjørelse (vedlagt saken). Videre viser kommunedirektøren til hvordan kommunens styringssystem bygger på prinsippet om helhetlig styring med de tre grunnleggende faktorene resultatledelse, dialog og kvalitetsforbedring.

Notatet fra kommunedirektøren viser hvordan arbeidet med lederavtaler skal sikre systematisk oppfølging av et utarbeidet handlingsprogram. Kommunedirektøren vektlegger også at det nettopp er oppfølging av handlingsprogrammet som har stor betydning for internkontrollen i kommunen.

Det overordnede internkontrollsystemet består av følgende deler (opplistet i forenklet versjon):

- Organisasjonsbeskrivelse
- Verdiplattform
- Lederplattform
- Delegasjonsreglementet
- Årlige oppdragsbrev til enhetsledere
- Økonomirapportering (kvartalsvis og årsoppgjør)
- Systematiske og rutinemessige nettverksmøter
- Lederavtaler
- Ledersamtaler
- Kvalitets- og avvikssystemet Compilo
- Arbeidsmiljøgrupper (AMG)
- Vernerunder
- Innbyggernes klageadgang

Kommunedirektøren viser også hvordan tjenestespesifikke internkontrollsystemer bygger på nasjonalt regelverk. Midtre Gauldal Kommune overoppfyller noen av de nasjonale kravene ved at også barnehagene og barnevernet innlemmes i den rapporten som er påkrevd for skolene. Internkontrollsystemet sikrer derfor at disse to sentrale områdene innenfor oppvekstområdet blir med i tilstandsrapporten for Midtre Gauldal, selv om dette ikke er et lovfestet krav.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren tar til etterretning at Revisjon Midt Norge og Kontrollutvalget har konkludert med at Midtre Gauldal kommune ikke etterlever bestemmelsene i kommuneloven §25-1 for følgende valgte kriterier:

- Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt opp i de ulike enheter i kommunen?
- Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?
- Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?
- Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater?

Kommunedirektøren viser til regjeringens veileder for internkontroll i kommunen, og at det i veilederen tydeliggjøres at alle tiltak som iverksettes må tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Kommunedirektøren svarer ut hver enkelt punkt av kravene i internkontrollbestemmelsens tredje ledd (§25-1 tredje ledd) som sier at kommunedirektøren skal:

a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering

Kommunedirektøren mener at den organisasjonsbeskrivelsen som oppdateres årlig sammen med delegasjonsreglementet innfrir kravet om en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering.

b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer

Kommunedirektøren mener at kravet om å ha nødvendige rutiner og prosedyrer etterleves gjennom bruk av det helhetlige kvalitets- og avvikssystemet Compilo.

c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

Kommunedirektøren mener at kravet om å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik etterleves gjennom bruk av det helhetlige kvalitets- og avvikssystemet Compilo.

Men her påpeker også kommunedirektøren at dette er et punkt hvor organisasjonen har et forbedringspotensial. En enda mer planmessig og systematisk gjennomføring av risikoanalyser kan få en positiv effekt ved at risikoreduserende tiltak iverksettes på et tidlig nok tidspunkt.

d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig

Kommunedirektøren mener at kravet om dokumentasjon etterleves i Midtre Gauldal kommune og viser til presiseringen i veilederen om at lovens krav er å *dokumentere internkontrollen i den formen og omfanget det er nødvendig*. Det er de viktigste delene av internkontrollen som dokumenteres.

Kommunedirektøren må utover dette kontinuerlig vurdere hvordan tilgjengelig ressurser benyttes og med begrensede ressurser vil det ikke være mulig å dokumentere hver minste del av internkontrollen i hele den kommunale virksomheten. Kommunedirektøren benytter seg av det handlingsrommet kommunelovens bestemmelser gir for vurdering av behovet for dokumentasjon - sett opp mot nytte og risiko.

e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Kommunedirektøren mener at evaluering og forbedring av prosedyrer i all hovedsak skjer gjennom de ordninger som ligger i det tidligere omtalte Compilo-systemet.

På bakgrunn av dette trekker kommunedirektøren følgende konklusjon:

Med utgangspunkt i denne tydeliggjøringen er det kommunedirektørens vurdering at det system og de rutiner for internkontrollen i kommunen som er beskrevet i dette notatet, langt på vei er dekkende/innfrir kommunelovens krav.

Kommunedirektøren oppsummerer sitt notat med å følge opp de punktene i notatet hvor det pekes på et forbedringspotensiale:

Punkter som kommunedirektøren på eget grunnlag har notert seg skal følges opp

1. Lage et opplegg knyttet til virksomhetsstyringen, for hensiktsmessig bruk av risikoanalyser. Dette med sikte på å iverksette risikoreduserende tiltak på et tidlig nok tidspunkt.
2. Forsterke i oppdragsbrevene at hver enkelt enhet skal ha et dokumentert opplegg for internkontroll, og utvikle felles maler for dette.
3. Lage et opplegg som del av fast rapportering (kvartals- og årsrapport), som innebærer at de folkevalgte får mer og bedre informasjon om status for internkontrollen.

Vurdering og konklusjon

Sekretariatet mener at kommunedirektøren langt på vei har svart ut de svakhetene og de utfordringene som påpekes i revisjonens forenklede etterlevelseskontroll av internkontrollen i 2022.

På spørsmålet om dokumentasjonen av internkontrollen er god nok er det krevende å pålegge kommunedirektøren flere oppgaver uten å samtidig tilføre nye ressurser.

Kommunedirektøren peker nettopp på vurderingen av behovet for dokumentasjon sett opp mot nytte og risiko, og vurderer at det nivået på dokumentasjon som praktiseres i Midtre Gauldal kommune er det riktige for Midtre Gauldal kommune.

Kommunedirektøren påberoper seg det handlingsrommet som er understreket i regjeringens veileder for internkontroll i kommunene.

På problemstillinger hvor kommunedirektøren ser at det er et forbedringspotensiale har kommunedirektøren forslått en trepunkts plan som skal følges opp.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget ber om en orientering fra kommunedirektøren på oppfølgingen av de tre punktene innen utgangen av 2024.

Notat

Til: Kontrollutvalget
Fra: Kommunedirektøren
Tema: Etterlevelsesk kontroll/internkontroll, kommunelovens § 25
Dato: 09.01.24

Innhold

1. Innledning.....	1
2. Kommunedirektørens redegjørelse	2
2.1 Midtre Gauldalkommunes styringssystem; Helhetlig styring.....	4
2.2 Andre sentrale deler av det overordnede internkontrollsystemet.....	6
2.3 Tjenestespesifikke internkontrollsystemer	7
3. Oppsummert - om kommunens etterlevelse av kommuneloven.....	7
4. Vedlegg	11

1. Innledning

Bakgrunn for innholdet i dette notatet er kontrollutvalgets vedtak i møte 21.09.23:

- Kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen til orientering.
- Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle bestemmelsene i kapittel 25 Internkontroll i kommuneloven. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 30.10.2023. Kommunedirektøren bes også om å orientere på utvalgets møte 16.11.2023.

I ettertid har kommunedirektøren fått innvilget utsettelse til på nyåret 2024 med å utarbeide den ønskede redegjørelsen.

Kontrollutvalgets vedtak har sin bakgrunn i Revisjon Midt Norge sitt brev av 30.06.23:

«Det er for 2022 foretatt en forenklet etterlevelsesk kontroll på etterlevelse av kapittel 25 Internkontroll i kommuneloven. Vi har konkludert med at Midtre Gauldal kommune i det alt vesentlige ikke etterlever bestemmelsene i kommunelovens § 25-1 for valgte kriterier.

Valgte kriterier var

1) Internkontroll

- Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enheter i kommunen?
- Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?
- Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?

2) Rapportering

- Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater?

Når det gjelder punkt 1) har kommunen ikke en særskilt og egen rutine for å sikre at internkontrollrutiner følges i de ulike enhetene. Foruten generelle forventninger og opplegg for internkontroll, har kommunen angitt at internkontrollen sjekkes gjennom stikkprøver og bruk av sjekklister i Framsikt. En sammenstilling av denne rapporteringen ligger i tertialrapporter <https://www.mgk.no/politikk/styrende-dokumenter>

Kommunen har en overordnet beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, men nødvendige rutiner og prosedyrer framkommer ikke med organisasjonsbeskrivelsen. Kommunen har angitt at de også bruker oppdragsbrev fra kommunedirektør til kommunalsjef og videre ned til enhetsleder, som skal sikre at internkontrollrutiner blir fulgt. Vi har ikke mottatt dokumentasjon på at det er en risikovurderingsprosess som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold. Kommunen har angitt at risikoen vurderes fortløpende uten at det blir foretatt en særskilt skriftlig vurdering av dette, og at virksomhetsstyringen er innrettet slik at den skal håndtere risiko for måloppnåelse. Vi har ikke inntrykk av at avvik i økonomisk internkontroll blir rapportert i avvikssystemet, eller at de har en tilsvarende oppfølging med vurdering av behov for å endre skriftlige prosedyrer eller rutiner. Økonomiske avvik på enhetsnivå rapporteres gjennom tertialrapportene, samt aktiv bruk av relevant styringsdata for å vurdere blant annet ressursbruk.

For punkt 2) har kommunen løpende rapportering om internkontroll og resultater av statlige tilsyn til relevant utvalg og kommunestyret. Vi kan ikke se at kommunen har etablert en rutine som sikrer at rapportering til kommunestyret blir fullstendig.»

2. Kommunedirektørens redegjørelse

Kommunedirektøren vil i sin redegjørelse ta utgangspunkt i forholdet mellom internkontroll og ledelse. Dette forholdet anskueliggjøres gjennom denne figuren:

Figuren illustrer at internkontrollen er en del av kommunens helhetlige og overordnede ledelse, men at styring/ledelse også er mye mer. Videre illustrerer figuren at internkontroll kan være noe mer enn internkontrollen etter kommuneloven. Det kan også være internkontroll etter andre lover, og det kan være internkontroll som kommunene velger å gjøre uten at det inngår i noen lovkrav.

Internkontroll er en del av kommunens samlede egenkontroll, det vil si den kontrollen kommunen fører med egen virksomhet. Internkontrollen utgjør den *administrative* delen av egenkontrollen, og styres av kommunedirektøren. Dette i motsetning til den folkevalgte delen av egenkontrollen, som er lagt til kontrollutvalget.

Kommunens egenkontroll

Sett i lys av dette, at interkontrollen inngår som en del av kommunens helhetlige styringssystem, finner kommunedirektøren det relevant i denne sammenheng å redegjøre for kommunens styringssystem.

2.1 Midtre Gauldalkommunes styringssystem; Helhetlig styring

Kommunens styringssystem bygger på prinsippene for helhetlig styring der tre grunnleggende forhold er sentrale:

Resultatledelse:

Helhetlig oversikt og felles visjon og mål for organisasjonen som grunnlag for fokus på kjerneoppgaver og styring på flere dimensjoner enn økonomi

Dialog:

Styringsdialog mellom politisk ledelse og administrasjon, mellom ledelse og medarbeidere, og mellom innbyggere og kommunen

Kvalitetsforbedring:

Økt læringsfokus ved systematisk refleksjon over egen praksis

Gjennom styringssystemet skal kommuneplanens samfunnsdel realiseres. Med utgangspunkt i vedtatt visjon, mål og strategier utarbeides et fireårig handlingsprogram med konkrete tiltak/handlinger. I Midtre Gauldal rettes oppmerksomheten mot de fire områdene samfunn, brukere (tjenestekvaliteten), medarbeidere (organisasjonen) og økonomi.

Handlingsprogrammet inneholder også en fireårig økonomiplan som gjenspeiler de økonomiske prioriteringene. Kommuneplanens handlingsdel skal ifølge plan- og bygningsloven gi «grunnlaget for kommunens prioriteringer av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretisere tiltak innenfor kommunens økonomiske rammer».

For å sikre systematisk oppfølging av handlingsprogrammet forpliktes enhetene på oppfølging innen sine ansvarsområder gjennom lederavtaler kommunedirektøren inngår med enhetslederne. For å synliggjøre og kontrollere oppfølgingen rapporteres det på status for gjennomføring i kvartalsrapporter og årsrapport. Ved den enkelte enhet er det opp til enhetsleder å forplikte sine ansatte på å bidra til gjennomføring av politisk vedtatte mål, bl.a. gjennom medarbeidersamtaler.

Intensjonen med styringssystemet er å legge til rette for og å sikre en systematisk gjennomføring av politiske vedtak. *Handlingsprogrammet og oppfølgingen av dette er derfor av stor betydning for utviklingen og internkontrollen i kommunen.*

Det legges vekt på å at kommunen skal ha et helhetlig styrings- og rapporteringssystem som i størst mulig grad inneholder det planverk og den rapporteringen lovverket krever og som gir et godt grunnlag for politisk styring og kontroll.

Helhetlig styring som arbeidsform baserer seg på en kontinuerlig styringsdialog mellom ulike aktører og organisatoriske nivå om hvilke resultater som skal oppnås, hvordan disse skal nås, hva som har skjedd og hvordan organisasjonen skal utvikles videre.

Figuren over viser de dokumentene med tilhørende prosesser som inngår i kommunens helhetlige styringssystem og som til sammen også utgjør sentrale elementer i kommunens internkontrollsystem. Slik er ledelse, styring og kontroll knyttet sammen.

2.2 Andre sentrale deler av det overordnede internkontrollsystemet

- Organisasjonsbeskrivelsen; detaljert beskrivelse av hvordan kommuneorganisasjonen er bygd opp og hvem som er delegert hvilke oppgaver, ansvar og myndighet.
- Kommunens verdier/verdiplattform – som er godt forankret både administrativt og politisk.
- Kommunens egen/spesifikke lederplattform, som er en tydeliggjøring av hva som skal kjennetegne god ledelse i den kommunale organisasjonen
- Delegasjonsreglementet, som vedtas politisk ved hvert nytt kommunevalg, og som viser i detalj hvem i den kommunale organisasjonen som har fått delegert ansvar og myndighet – innenfor alle tjenesteområdene og i forhold til alle aktuelle lover.
- Kommunedirektørens årlige oppdragsbrev til enhetslederne, som detaljert angir hvilke spesifikke oppdrag som den enkelte enhet spesielt skal følge opp det enkelte budsjettår. Fungerer også som en kontroll når det gjelder å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp og tiltak gjennomført, primært ut fra vedtatt handlingsprogram med økonomiplan.
- Egen økonomirapportering (kvartalsrapportering og årsberetning/årsrapport) – der alle avvik i forhold til politiske vedtak rapporteres med angivelse av hvilke tiltak som iverksettes for å holde budsjettrammen. Behandles politisk.
- Kommunalsjefenes systematiske/rutinemessige nettverksmøter med enhetslederne innenfor hvert av tjenesteområdene. Her følger kommunalsjefene opp den enkelte enhet og tar også opp tema/forhold som er aktuelle for flere berørte tjenesteområder. Arenaen benyttes også til oppfølging av avvik, enten det handler om økonomi, fag eller personal.
- Lederavtalene; det inngås årlig en skriftlig lederavtale mellom kommunedirektøren og kommunalsjefene og kommunedirektøren og den enkelte enhetsleder. Avtalen underskrives, og gjennom dette forplikter lederne seg til å utøve ledelse i tråd med vedtatte politiske føringer og det til enhver tid gjeldende styringssystem, inklusive system for internkontroll.
- Ledersamtalene; kommunedirektøren gjennomfører årlig en planlagt ledersamtale med alle kommunalsjefer og enhetsledere – bygger opp under lederavtalene.
- Kommunens helhetlige kvalitets- og avvikssystem, Compilo. Her kan alle ansatte i hele kommunen registrere avvik – av alle typer. Overordnet ansvar for oppfølging og at avvik lukkes ligger hos kommunalsjefene. Kommunedirektørens ledergruppe har regelmessig en felles gjennomgang av situasjonen/status når det gjelder avviksregistrering og avvikslukking, og slik får toppledelsen i kommunen en helhetlig og overordnet kunnskap om situasjonen og kan iverksette tiltak der det vurderes å være nødvendig. Dette systemet og rutinene rundt bruken av systemet utgjør på denne måten en vesentlig del av kommunens internkontrollsystem.
- Hver enhet i kommunen er forpliktet til å ha en/flere arbeidsmiljøgrupper (AMG). Denne er partssammensatt (tillitsvalgt, verneombud og leder), og her kan ulike spørsmål/tema som gjelder omstilling, arbeidsmiljø og også internkontroll tas opp. AMGene rapporterer til kommunens overordnede arbeidsmiljøutvalg (AMU), og AMU kan om nødvendig bringe saker inn for kommunedirektør og/eller politiske utvalg.
- Vernerunder; det gjennomføres årlig planmessige vernerunder ved samtlige av kommunens enheter/avdelinger. Disse gjennomføres av plassverneombudet sammen

med stedvis ledelse. Omfatter både det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet. Rapporter utarbeides og sammenstilles i en helhetlig rapport som behandles av AMU. Brukes som et av mange grunnlag for arbeidet med handlingsprogram med økonomiplan.

- Brukernes/innbyggernes muligheter for å klage på vedtak ut fra særlovgivningen utgjør også en del av internkontrollsystemet; kommunens praksis ved behandlingen av lovregulerte forvaltningsområder blir slik sjekket ut/kontrollert av klageinstansene.

2.3 Tjenestespesifikke internkontrollsystemer

For de enkelte tjenesteområdene finnes det et nasjonalt regelverk for internkontroll. Dette regelverket følges opp og utgjør også en del av kommunens helhetlige internkontrollsystem. I dette notatet vil det føre for langt å redegjøre i detalj for eksisterende system på alle områder, derfor brukes oppvekstområdet som et eksempel.

For **skole** gjelder følgende bestemmelse i opplæringsloven § 13-3e, Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å arbeide med kvalitetsutvikling: «Kommunen skal ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra nasjonale kvalitetsvurderinger som departementet gjennomfører. Som en del av oppfølgingsansvaret, skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa knyttet til læringsresultat, frafall og læringsmiljø. Den årlige rapporten skal drøftes av kommunestyret. Kommunen skal sørge for at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medvirker til å nå de målene som er fastsette i Læreplanverket.»

På bakgrunn av disse nasjonale bestemmelsene gjennomføres det ved samtlige skoler i kommunen planmessig og systematisk kartleggingsprøver, nasjonale prøver, eksamener og elev- og foreldreundersøkelser. Resultatene fra alle disse kartleggingene og undersøkelsene oppsummeres og presenteres for kommunestyret i en årlig tilstandsrapport, jfr. lovbestemmelsen gjengitt over. Tilstandsrapporten for Midtre Gauldal omfatter imidlertid også barnehagene og barnevernet - selv om dette ikke er et lovfestet krav. Slik omfattes også disse to sentrale områdene innenfor oppvekstområdet av internkontrollsystemet.

Det tjenestespesifikke internkontrollsystemet eksemplifiseres videre ved at barnehagenes system er tatt inn som et vedlegg til dette notatet.

3. Oppsummert- om kommunens etterlevelse av kommuneloven

Kommunedirektøren tar til etterretning at Revisjon Midtre Norge og Kontrollutvalget har konkludert med at Midtre Gauldal kommune ikke etterlever bestemmelsene i kommuneloven § 25-1 for følgende valgte kriterier:

- Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enheter i kommunen?
- Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?

- Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?
- Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater?

Kommunedirektøren vil i forhold til denne vurderingen vise til regjeringens veileder for internkontroll i kommunene. I internkontrollbestemmelsens tredje ledd (§25-1 tredje ledd) finner vi en oppstilling av konkrete krav til internkontrollen. Kommunedirektøren skal:

- a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

I veilederen tydeliggjøres det at alle tiltak som iverksettes etter tredje ledd, må tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold, jf. bestemmelsens andre ledd, og at de må være egnet til å nå formålet med internkontrollen, jf. bestemmelsens første ledd.

Med utgangspunkt i denne tydeliggjøringen er det kommunedirektørens vurdering at det system og de rutiner for internkontrollen i kommunen som er beskrevet i dette notatet, langt på vei er dekkende/innfrir kommunelovens krav:

- Organisasjonsbeskrivelsen (som oppdateres årlig) og delegasjonsreglementet innfrir kravet om en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering. Organisasjonsbeskrivelsen gir overordnet informasjon om den kommunale virksomheten som ligger innenfor kommunedirektørens ansvar. Her klargjøres ansvars- og rapporteringslinjer innad i kommunen. Her beskrives hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt innad i kommunen, både sentralt og innenfor de ulike tjenesteområdene og enhetene. Beskrivelsen av kommunens helhetlige styringssystem bidrar også til å klargjøre strukturer og sammenhenger i plan- og styringssystemet og oppfølgingsrutiner.
- Kravet om å ha nødvendige rutiner og prosedyrer etterleves gjennom kommunens anskaffelse og bruk av det helhetlige kvalitets- og avvikssystemet Compilo. Arbeidet med å utarbeide prosedyrer og rutinebeskrivelser er et kontinuerlig arbeid; endring i lover og forskrifter, nye digitale verktøy som krever endring i arbeidsprosesser/arbeidsmåter, nye oppgaver, osv. gjør at dette er et stadig pågående arbeid. Det er gjennomført opplæring for sentrale medarbeidere ved alle enhetene i bruken av Compilo, med hovedvekt nettopp på utarbeiding av prosedyrer og rutinebeskrivelser, og det er avholdt og vil fortsatt bli avholdt workshops i den hensikt å sikre at dette arbeidet tas på alvor og prioriteres. Toppledelsens oppmerksomhet og prioritering av dette arbeidet er beskrevet tidligere i dette notatet. Til grunn for kommunens arbeid på dette området ligger kommunelovens føring om at man skal ha det som er "nødvendig", og at antallet rutinebeskrivelser, etc. skal bero på en konkret vurdering ut fra risiko for avvik. Kommunen har både skriftlige og muntlige rutiner og prosedyrebeskrivelser – slik som loven åpner for. De fleste større og viktige rutinene

er imidlertid fastsatt skriftlig. Lovkravet om at virksomhetens prosedyrer og rutinebeskrivelser skal være kjent og tilgjengelige for alle i virksomheten er innfridd gjennom bruken av Compilo.

- Avvik og risiko for avvik avdekkes og følges også først og fremst opp gjennom det nevnte kvalitets- og avvikssystemet Compilo. Alle ansatte får opplæring i og oppfordres aktivt til å melde/registrere relevante avvik i dette systemet. Kommunen har registrert en vesentlig økning i antallet meldte avvik siden systemet ble tatt i bruk for ca. 3 år siden. Avvikene følges – som tidligere beskrevet – opp av enhetsleder og respektive kommunalsjef. Brukes aktivt som grunnlag for det kontinuerlige arbeidet med kvalitetsforbedringer i hele organisasjonen. Det langsiktige perspektivet i dette arbeidet er organisatorisk læring og korrigering av grunnleggende handlingsmønstre. Hvilke tiltak som iverksettes avgjøres ut fra typen avvik. I tilfeller med gjentatte avvik innenfor samme område (type avvik/sted i organisasjonen) er det opp til kommunalsjefen å vurdere og avgjøre om det skal igangsettes mer omfattende forbedringsarbeid.

Gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser avdekkes risiko for avvik. Dette gjøres i dag innenfor flere av tjenesteområdene, men *samtidig er nok dette et område hvor organisasjonen har et forbedringspotensial, altså enda mer planmessig og systematisk gjennomføre risikoanalyser for så kunne vurdere iverksetting av risikoreducerende tiltak på et tidlig nok tidspunkt.*

- Når det gjelder dokumentasjonskravet så viser kommunedirektøren til veilederens understrekning av at lovens krav er å *dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*. Det framgår videre at dette dokumentasjonskravet gjelder for de ulike delene av internkontrollen som systemer, rutiner, instruksjoner og liknende, og for gjennomføring av konkrete kontroller og aktiviteter. Som redegjort for allerede dokumenteres nå de aller fleste prosedyrer og rutinebeskrivelser skriftlig i kvalitets- og avvikssystemet Compilo. Et konkret eksempel på slik dokumentasjon er at hele kommunens beredskapsplanverk, både den overordnede ROS-analysen, alle beredskapsplaner og tiltakskort for hvert tjenesteområde/enhet, nå er dokumentert og tilgjengelig i dette systemet.

En nyttig kontroll og kvalitetssikring av at det foreligger nødvendig dokumentasjon av prosedyrer og rutiner på områder der det er viktig å sikre regel etterlevelse, er de ulike tilsyn kommunen jevnlig har (fra Statsforvalter, Arbeidstilsynet, Mattilsynet – for å nevne de viktigste). Slike tilsyn hilses velkommen og ses på som et nyttig hjelpemiddel i kommunens eget forbedringsarbeid.

Av forarbeidene til kommuneloven framkommer det at det er de viktigste delene av internkontrollen som må dokumenteres. Kommunedirektørens vurdering er at dette i all hovedsak etterleves i Midtre Gauldal. Utover dette må kommunedirektøren kontinuerlig vurdere hvordan tilgjengelige ressurser benyttes; det må være slik at hensynet til tjenesteytingen går først. Med begrensede ressurser vil det ikke være

mulig å dokumentere hver minste del av internkontrollen i hele den kommunale virksomheten. Kommunedirektøren benytter altså her det handlingsrommet kommunelovens bestemmelser gir for vurdering av behovet for dokumentasjon – sett opp mot nytte og risiko.

- Evaluering og forbedring av prosedyrer og andre tiltak for internkontrollen skjer også hovedsakelig gjennom de ordninger som ligger i Compilo – systemet. Når en prosedyre, rutinebeskrivelse eller andre dokumenter legges/utarbeides i dette systemet kreves at det samtidig legges inn tidspunkt for revidering. Hvilke tidsintervaller som velges for revidering varierer alt etter hvilken prosedyre eller rutinebeskrivelse det gjelder. Den som er registrert som ansvarlig for dokumentet får automatisk opp et varsel på sin PC når tidspunktet for en slik revidering er kommet.

Kommunedirektørens vurdering er at det finnes et forbedringspotensial når det gjelder å dokumentere og evaluere hvordan hver enkelt enhet arbeider med egen internkontroll.

- Kommunens system for rapportering til folkevalgte organ er først og fremst relatert til oppfølgingen av de politiske vedtak som fattes, inklusive økonomiplan-/budsjettvedtak. Dette skjer som tidligere nevnt gjennom kvartalsrapportering og den mer omfattende årsrapporten/årsberetningen. Videre utgjør opplæringslovas krav om utarbeiding av en egen tilstandsrapport for situasjonen i Midtre Gauldalsskolen en vesentlig del av rapporteringen. Som nevnt så har kommunen utvidet denne rapporteringen til også å gjelde barnehagene og barnevernet. Denne tilstandsrapporten legges fram årlig.

I tillegg rapporteres det jevnlig til de folkevalgte organene om status og resultat av pågående utviklingsarbeid/større oppdrag. Dette skjer gjennom muntlige og/eller skriftlige redegjørelser fra kommunedirektøren.

Punkter som kommunedirektøren på eget grunnlag har notert seg skal følges opp

1. Lage et opplegg knyttet til virksomhetsstyringen, for hensiktsmessig bruk av risikoanalyser. Dette med sikte på å iverksette risikoreduserende tiltak på et tidlig nok tidspunkt.
2. Forsterke i oppdragsbrevene at hver enkelt enhet skal ha et dokumentert opplegg for internkontroll, og utvikle felles maler for dette.
3. Lage et opplegg som del av fast rapportering (kvartals- og årsrapport), som innebærer at de folkevalgte får mer og bedre informasjon om status for internkontrollen.

4. Vedlegg

Internkontroll i barnehagen, Midtre Gauldal kommune

Krav om internkontroll

Barnehagemyndighet og barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at regelverket blir fulgt. Internkontroll er en del av myndighetens og eierens ledelse og styring.

De nye bestemmelsene i kommuneloven og barnehageloven skal bidra til å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert.

Kommunedirektøren og barnehageeieren har ansvaret for at kommunen og barnehagen etterlever regelverket. I internkontrollbestemmelsene er det fastsatt minstekrav til hvordan internkontrollen skal gjennomføres.

Lovhjemmel

Kommunelovens §25-1 tredje ledd og barnehagelovens § 9, internkontroll i barnehagen

Barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter §9 i barnehageloven skal barnehageeier

- a) utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering -
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer -
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik –
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Utføre internkontroll

Jobben med internkontroll skal være systematisk. Det vil si sammenhengende og repeterende, ikke hendelsesbasert, tilfeldig eller spontant. Hverken barnehageloven eller kommuneloven stiller krav til en bestemt systematikk, og barnehagemyndigheten og barnehageeieren kan selv bestemme hvordan de skal legge opp det systematiske arbeidet.

Barnehagemyndigheten og barnehageeieren skal tilpasse innholdet og omfanget av internkontrollen ut fra risiko og andre konkrete og lokale forhold.

Beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering

Midtre Gauldal kommune som barnehageeier:

Kommunalsjef oppvekst har ansvaret som barnehageeier for de kommunale barnehagene. Kommunen er organisert etter to-nivåmodell der kommunalsjefen er kommunedirektør på oppvekstområdet. Enhetslederne har totalansvar for sine enheter.

Midtre Gauldal har 5 kommunale barnehager. 2 av disse er rene barnehager med egen enhetsleder, de 3 andre er en del av et oppvekstsenter. Barnehagene ved oppvekstsentrene har egne avdelingsledere med en enhetsleder som har totalansvaret for hele enheten.

Enhetslederne har delegert fullt ansvar for sin enhet innen økonomi, personal og fag. Enhetsleder kan delegere oppgaver ned til avdelingsledere og pedagogiske ledere, men ikke delegere ansvaret.

Midtre Gauldal kommune som barnehageyndighet:

Rådgiver oppvekst er delegert myndighet som barnehagemyndighet i kommunen. Rådgiver oppvekst er ikke administrativt underlagt kommunalsjef oppvekst, men tilhører «staben» og er underlagt kommunalsjef for organisasjon.

Organisering av barnehagemyndigheten

Midtre Gauldal kommune har sammen kommunene Melhus, Rennebu, Oppdal og Holtålen inngått vertskommuneavtale med Trondheim kommune om utførelse av deler av barnehagemyndigheten.

Midtre Gauldal har delegert følgende til vertskommunen Trondheim kommune:

- Tilsyn med barnehager (Forskrift om overgangsregler til barnehageloven – tilsyn, veiledning, reaksjoner mv.) inntil barnehageloven § 53 trer i kraft.
- Kommunens ansvar for å ha en lokal barnehagemyndighet, gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med bestemmelser i barnehageloven, og dens forskrifter.
- Barnehagemyndighetens rett til innsyn i dokumenter og adgang til barnehagelokaler.
- Kommunens ansvar for å godkjenne ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager.
- Dispensasjon fra lovkrav hos personalet. Herunder krav til styrer, pedagogisk bemanning, grunnbemanning, utdanning og norskferdigheter for personer med utenlandske yrkeskvalifikasjoner som styrer eller pedagogisk leder.

Følgende oppgaver ligger fortsatt på kommunen som barnehagemyndighet:

- Løpende veiledning av barnehagene for å påse at de drives i samsvar med lov og forskrifter
- Råd, veiledning og vurdering av hva som er tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.
- Utrekning av barnehagens grunnbemanning og pedagogisk bemanning, opp imot antall barn i barnehagen.
- Gi råd og veiledning på søknad til NOKUT om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra søker.
- Råd, veiledning og kontakt med tillitsvalgte, eller verneombud ved virksomheten.
- Daglig ansvar for oppfølging av barn og foreldre som har meldt ifra om en hendelse eller bekymring til barnehagemyndigheten.
- Råd og veiledning knyttet til samordnet barnehageopptak, foreldrebetaling, moderasjon, økonomisk tilskudd, godkjenning etter miljørettet helsevern for barnehager og skoler mv., barn med særlig behov, skyss, tegnspråk, kontantstøtte, barn som er plassert i fosterhjem ol).
- Råd og veiledning og saksbehandling knyttet til økonomisk tilskudd til private barnehager, etter barnehageloven § 19.

Rutiner og prosedyrer

Midtre Gauldal kommune bruker Compilo som kvalitetssystem, internkontroll og til avvikshåndtering.

I Compilo finner ansatte rutiner, reglement, skjema og planer som de har behov for å kjenne i jobben. Disse oppdateres jevnlig. Avvik meldes i dette systemet, prosedyre for avvikshåndtering ligger i systemet.

I Compilo legges alle rutiner og prosedyrer som gjelder for kommunen generelt og barnehage spesielt.

Felles rutiner for alle barnehagene legges på overordnet nivå, rutiner som gjelder den enkelte barnehage legges på barnehagenivå.

Rutinene i Compilo skal dekke alle sider ved barnehagens drift

Alle ansatte i de kommunale barnehagene i Midtre Gauldal har tilgang til Compilo via PC, nettbrett og mobiltelefon.

Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

De kommunale barnehagene bruker Compilo som avvikssystem. Hvis en hendelse bryter med regelverket, eller interne rutiner, så regner dette som avvik. Alle ansatte i de kommunale barnehagene i Midtre Gauldal har tilgang til å melde avvik i Compilo via PC, nettbrett og mobiltelefon.

Avvik:

I Compilo deles avvikene inn i følgende områder:

- HMS – Hendelser og situasjoner knyttet til helsen, miljøet eller sikkerheten til de ansatte. Videre også hendelser som vedgår det indre eller ytre miljø på arbeidsplassen. For eksempel skade på utstyr, miljøutslipp, skade på ansatt osv.
- Organisasjon/internt – Hendelser og situasjoner knyttet til interne forhold på arbeidsplassen. Dette kan være seg samarbeid, organisering, avtaler osv.
- Personvern/informasjonsikkerhet GDPR – Hendelser og situasjoner som angår brudd på personopplysningsikkerheten som fører til utilsiktet eller ulovlig tilintetgjøring, tap, endring, ulovlig spredning av eller tilgang til personopplysninger som er overført, lagret eller på annen måte behandlet.
- Tjeneste/Tjenestemottakere/Felles – Hendelser i forbindelse med informasjon/kommunikasjon, saksbehandling og utfordrende adferd.
- Tjeneste/Tjenestemottaker (Oppvekst) – Hendelser i forbindelse med kommunikasjon/samhandling, ulykke/uhell med personskade, smittevern/infeksjonsregistrering, legemiddelhåndtering, bygningsfysiske avvik, rutinesvikt og nestenulykker.
- Ytre miljø - Hendelser og situasjoner knyttet til miljøutslipp som påvirker det ytre miljø som luft, vann og jord.

Avvikene kan avdekkes gjennom vernerunder, sikkerhetskontroller, uforutsette hendelser, melding fra ansatte eller andre.

Når avvik oppstår og prosessen etter innmeldt avvik:

Avvikssystemet er bygd opp hierarkisk. Det vil si at alle avvik automatisk meldes til nærmeste leder. Avvik varsles også automatisk til verneombud og GDPR-ansvarlig dersom avvikene ligger innenfor disse områdene.

Det er leder som er ansvarlig for håndtering av avviket. Dersom avviket ikke blir behandlet av nærmeste leder, går det automatisk oppover i hierarkiet (til neste leder). Avviket stopper ikke før det kommer til kommunedirektøren.

Systemet ivaretar automatisk både at riktige personene varsles og at avvik ikke stopper opp dersom de ikke håndteres. Den som håndterer avviket, kan be andre gjennomføre det og få beskjed når det er gjennomført.

Leder vurderer avviket og avgjør om rutinene må justeres eller løftes opp på et høyere nivå. Avvik med høy alvorlighetsgrad skal meldes til barnehageeier, for barnehagen blir dette kommunalsjef for oppvekst.

Ved alvorlige hendelser skal leder alltid både drøfte og risikovurdere avviket sammen med kommunalsjef oppvekst. De vil sammen vurdere om dette skal meldes videre inn til tilsynsmyndighet.

Eks på hendelser som meldes inn til tilsynsmyndigheten er barn som forsvinner, alvorlig personskaade, store vannskader, skadedyr, inneklimateproblemer o.l.

Leder har tilgang til statistikk over alle innmeldte avvik og har hele tiden en oversikt over dette. Avvikene vil gjennomgås i AMG møter 2 ganger i året. Det vil også gjennomgås med personalet en gang i året.

Risikovurderinger:

Hensikten med risikovurderingene er å vurdere om eksisterende rutiner, beredskapsplan og fysiske forhold er tilstrekkelige for å hindre at barn/elever blir alvorlig skadet eller syke. Risikovurderingene skal være skriftliggjort.

Det er utarbeidet risikovurderinger og beredskapsplaner som dekker hele barnehagens virksomhet. Dette er dokumentert i Compilo.

Ansvar

Barnehageeier (kommunen)

Kommunen som barnehageeier har ansvar for at et internkontrollsystem er etablert. Barnehageeier må sørge for at barnehagens leder har:

- kunnskaper om kravene i barnehagelov og forskrifter
- fått tilstrekkelig opplæring i hvordan utføre internkontroll
- tid til å utarbeide og vedlikeholde internkontrollsystemet i sin barnehage.

Leder i den enkelte barnehage

Enhetsleder har ansvar for at internkontrollsystemet følges opp. Leder har ansvar for at barnehagens ansatte får nødvendige opplæring i internkontrollsystemet og i barnehagens rutiner. Leder har ansvar for å involvere ansatte i barnehagens internkontrollarbeid.

Orientering om status oppfølging av vedtak etter forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune	15.02.2024	02/24
Saksbehandler	Ola Lund Renolen	
Arkivkode	FE-217, TI-&58	
Arkivsaknr	21/305 - 21	

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Bakgrunn

Forvaltningsrevisjon om tilpasset opplæring ble behandlet første gang i kontrollutvalget 27.02.2023.

Innstillingen fra kontrollutvalget var tredelt:

1. Forvaltningsrevisjonen tas til orientering
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - Etablere felles rutiner/systemer for gjennomføring av og oppfølging av kartleggingsprøver for å sikre lik praksis mellom skolene og et likt tilbud til elevene.
 - Forsterke arbeidet med tidlig innsats og sørge for at elever som har behov for intensiv opplæring får det.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding innen 31.08.2023 om hvordan punkt 2 er fulgt opp.

Kommunestyret vedtok innstillingen enstemmig i sak 26/23 i møte 25.05.2023

Kommunedirektøren holdt sin orientering i kontrollutvalgets møte 21.09.2023 under sak 32/23.

Utvalgets konklusjon og oppfatning er at kommunedirektøren er godt i gang med å følge opp kommunestyrets vedtak i punkt 2, men ber om ny tilbakemelding på status på sitt første møte i 2024.

Saksopplysninger

Kommunalsjef oppvekst Toril Grøtte kommer i kontrollutvalgets møte 15.02.2024 for å orientere utvalget om status for oppfølging av kommunestyrets vedtak etter forvaltningsrevisjon om tilpasset opplæring

Utrykt vedlegg:

[Forvaltningsrevisjonsrapport - tilpasset opplæring](#)

[Kommunedirektørens skriftlige tilbakemelding](#)

Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Møtedato

15.02.2024

Saknr

03/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/344 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering.

Vedlegg

Rapportering til kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har iht. leveranseavtale med Revisjon Midt-Norge (RMN) en årlig timeressurs på 340 timer, dvs. total 1.360 timer i perioden 2020-2023. Timeressursen inkluderer risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll, reiser og møter mm.

For 2023 rapporterer RMN et totalt timeforbruk på 548,17 timer til:

- Forvaltningsrevisjon - Kommuneplaner
- Forvaltningsrevisjon - Tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Eierskapskontroll - Kommunens eierstyring

Av den totale timeressursen på 1.360 timer (2020-2023) er det brukt 1.189,33 timer:

- 85,50 timer i 2020
- 389,75 timer i 2021
- 165,91 timer i 2022
- 548,17 timer i 2023

Det vil si at 170,67 timer (12,55%) for planperioden 2020-2023 er ubenyttet. Mindreforbruk overføres ikke til neste planperiode (2024-2027).

Vurdering

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering.

Rapportering til kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Kontrollutvalget har ihht leveranseavtale en tilgjengelig timeressurs på 340 timer pr år til risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll i perioden 2020-2023. Timerammen inkluderer reiser, møter osv.

I 2023 har RMN blant annet utført følgende:

- FR: Kommuneplaner
- FR: Tilpasset opplæring og spesialundervisning
- EK: Kommunens eierstyring

Timeforbruk 2023: 548,17

Timeforbruk 2022: 165,91

Timeforbruk 2021: 389,75

Timeforbruk 2020: 85,50

Gjennomsnittlig timeforbruk i perioden er på 297,33 timer pr år.

Revisjon Midt-Norge har som ambisjon at kontrollutvalget skal kunne utnytte sin årlige timeressurs mest mulig fleksibelt i perioden 2020-2023. Det vil si at et eventuelt mer-/mindreforbruk av timer søkes utlignet over 4-årsperioden. Mer-/mindreforbruk overføres ikke til neste periode (2024-27).

Med vennlig hilsen

Tor Arne Stubbe

Fagleder forvaltningsrevisjon

M +47 98608070 | [Skype for business](#)

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer

W www.revisjonmidtnorge.no | M +47 907 30 300

Revisjon Midt-Norge SA er sertifisert Miljøfyrtårn. Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten

kontrollutvalgets årsmelding 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Møtedato

15.02.2024

Saknr

04/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033, TI-&14

Arkivsaknr 24/16 - 1

Forslag til vedtak.

1. Kontrollutvalget slutter seg til forslag til årsmelding for 2023.
2. Årsmeldingen legges frem for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2023 til orientering.

Vedlegg

Årsmelding 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets sekretariat har utarbeidet forslag til årsmelding for kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune, der vi har oppsummert aktiviteten i kontrollutvalget i 2023.

Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontrollorgan og fører løpende kontroll av kommunens virksomhet på vegne av kommunestyret. For å oppsummere foregående års aktivitet og for å gi kommunestyret et nærmere innblikk i kontrollutvalgets virksomhet, utarbeider kontrollutvalget sin egen årsmelding som legges frem for kommunestyret til orientering. Kommunestyret har til enhver tid, men kanskje særlig i tilknytning til behandlingen av årsmeldingen, anledning til å komme med synspunkter knyttet til kontrollarbeidet i kommunen.

Kontrollutvalgets arbeid krever et godt samarbeid med kommunestyret, administrasjonen, revisjonen og sekretariatet, og formålet er å bidra til en velfungerende forvaltning og tillit til kommunen.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å vedta forslag til årsmelding med eventuelle endringer, og oversende årsmeldingen til kommunestyret til orientering.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Kontrollutvalgets årsmelding 2023

Midtre Gauldal kommune

Innholdsfortegnelse

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning	3
1.1 Kontrollutvalgets sammensetning i 2023	3
1.2 Reglement for kontrollutvalget.....	3
1.3 Rammer for utvalgets arbeid	3
1.4 Kontrollutvalgets ressurser	4
2. Lovpålagte oppgaver.....	5
2.1 Regnskapsrevisjon	5
2.2 Forvaltningsrevisjon	6
2.3 Eierskapskontroll	6
2.4 Påse-ansvar overfor revisor	7
3. Annet arbeid i utvalget	7
3.1 Møter.....	7
3.2 Saker.....	7
3.3 Opplæring og faglig samarbeid	8
4. Avslutning	8
5. Vedlegg. Saker behandlet i 2023.....	9

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg valgt av kommunestyret ¹. Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan, og skal føre løpende kontroll med den kommunale forvaltning.

1.1 Kontrollutvalgets sammensetning i 2023

Medlemmer		Varamedlemmer
Januar - Oktober		
Kari Anne Endal, AP Odd Øie, AP	Leder Nestleder	1. Helge A. Halvorsen, AP 2. Odd Torolf Lein, AP 3. Marit Solem, AP 4. Astrid Aunøien, AP
Kirsti Schultz, BL	Medlem	1. Per Bjarne Bonesvoll, BL 2. Bente K. Enlid, BL 3. Harald Rognes, BL
Helge Folgerø, H Lise Sundli, SP	Medlem Medlem	1. Jorid Løkken, H 2. Wenche Krtistine Dahle, KrF 3. Tor Flagestad, FrP
November - Desember		
Gerrit Andre Pallin Lorier, H Anita Krigsvoll, SP Harald Rognes, PP Helge Malum, KrF	Leder Nestleder Medlem Medlem	1. Wenche Kristine Dahle, KrF 2. Kjell Edvin Stenbro, SP 3. Kristin Margrete Gunhildsøien, H 4. Eivind Refseth, KrF 5. Guri Margrete Solberg, SP
Per Ingar Almås, BL	Medlem	1. Jorid Endal Bjørnevoll, AP 2. Inger Jorid Lium, AP 3. Aina Bogen, AP 4. Edd Roberto Stenbro, BL

Kommunestyrets representant for perioden 2019-2023 i kontrollutvalget var Lise Sundli
Kommunestyrets representant for perioden 2023-2027 i kontrollutvalget er Harald Rognes

Kontrollutvalget størrelse og representasjon i kommunestyret er i henhold til kravene i kommuneloven. Kravene i kommuneloven til jevn fordeling mellom kjønnene er ikke ivaretatt.

1.2 Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget er vedtatt vedtatt av kommunestyret². Kommunestyret har også vedtatt retningslinjer for møter i kontrollutvalget som gjennomføres som høring³. Begge er publisert på utvalgets nettside: konsek.no/kontrollutvalg/mgauldal/

1.3 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

¹ Jf. kommuneloven § 23.1

² Mars 2012

³ November 2013

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at følgende oppgaver blir utført:

- Regnskapsrevisjon – påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forvaltningsrevisjon – utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko og vesentlighetsvurdering, følge og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Eierskapskontroll – utarbeide plan for eierskapskontroll og føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper, og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Vedtak – Påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp
- Valg av revisjonsordning – kontrollutvalget avgir innstilling om valg av revisjonsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.
- Budsjett – utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utføre kontrollarbeidet på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ, ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

Kommunestyret kan be kontrollutvalget utføre konkrete kontrolloppgaver på sine vegne. Dette har kommunestyret ikke gjort i 2023.

1.4 Kontrollutvalgets ressurser

1.4.1 Sekretariat

Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS, der kommunene er en av deltagerne/eierne sammen med 46 andre kommuner og fylkeskommunen.

Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt følger opp vedtak.

I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom kontrollutvalget og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

1.4.2 Revisjon

Kommunen er medeier i Revisjon Midt-Norge SA. Kommunen har avtale om levering av samtlige revisjonstjenester der.

1.4.3 Økonomi

For å kunne utføre sin lovpålagte kontrollfunksjon på en god måte er det viktig at kontrollutvalget er gitt tilstrekkelig med ressurser.

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjett til kommunestyret.⁴

⁴ Sak PS82/23, dato 30.11.2023

Kontrollutvalgets regnskap

Arts- gruppe Tekst	Regnskap 31.12.2023	Budsjett 2023
000 – 099 Godtgjørelser og sosiale utgifter	56.694,04	89.500,-
100 – 499 Driftsutgifter, kurs og reiser	14.909,30	51.700,-
SUM DRIFTSUTGIFTER	71.603,34	141.200,-

Kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester

Art Tekst	Regnskap 31.12.2023	Budsjett 2023
375 Sekretariat og revisjon	1.140.000,00	1.124.000,-
SUM DRIFTUTGIFTER	1.211.603,34	1.265.200,-

Utgiftene til sekretariat og revisjon var i 2023 henholdsvis kr. 249.000,- og kr. 846.000,-.

2. Lovpålagte oppgaver

2.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning, samt informasjon om planlegging og status for finansiell revisjon og eventuelle områder det arbeides spesielt med.

Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens årsregnskap. Kontrollutvalgets uttalelse er lagt fram for formannskapet og inngikk som beslutningsgrunnlag ved kommunestyrets behandling av regnskapet for 2022.

Kontrollutvalget ga følgende uttalelse til kommunestyret i sitt møte 27.04 (sak 12/23)

«Kontrollutvalget mener at årsregnskapene med tilhørende spesifikasjoner og noter tilfredsstiller brukernes informasjonsbehov.

Etter kontrollutvalgets vurdering er regnskapet ført i samsvar med gjeldende lover og regler. Kontrollutvalget mener at årsberetningen tilfredsstiller lovens krav.

Kontrollutvalget vil likevel påpeke: Kommunekassen og det kommunale foretaket har en høy samlet lånegjeld, kommunen vil være svært sårbar ved fremtidige renteendringer.

Ut over dette har kontrollutvalget ingen merknader til årsregnskapene og årsberetning for 2022 og anbefaler at disse vedtas.»

2.1.2 Forenklet etterlevelseskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen. I 2023 ble det gjennomført kontroll av internkontrollen.

Revisor har bl.a kontrollert hvordan kommunedirektøren sikrer og kontrollerer at internkontrollrutiner blir fulgt opp i de ulike enhetene i kommunen og om det er rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen.

Revisor konkluderte med at Midtre Gauldal kommune i det alt vesentlige ikke etterlever bestemmelsene i Kapittel 25 Internkontroll i kommuneloven.

Kontrollutvalget bestilte en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle bestemmelsene i Kapittel 25 Internkontroll i kommuneloven innen 30.10.2023 og en orientering på utvalgets siste møte i 2023.

Den skriftlige redegjørelsen er forsinket og saken settes på sakskartet på kontrollutvalgets møte 15.02.2024.

2.2 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjoner i kommunen og resultatene fra arbeidet skal rapporteres til kommunestyret.

2.2.1 Kommuneplaner og byggesak

Bestilt i sak 33/23 i møte 21.09.23.

Vil bli ferdigstilt i løpet av januar/februar 2024 og planlegges behandlet i kontrollutvalgsmøtet 25. april.

2.2.2 Tilpasset opplæring

Behandlet i kontrollutvalgets møte 27.04 (sak 14/23).

Innstillingen fra kontrollutvalget var tredelt:

1. Forvaltningsrevisjonen tas til orientering
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - Etablere felles rutiner/systemer for gjennomføring av og oppfølging av kartleggingsprøver for å sikre lik praksis mellom skolene og et likt tilbud til elevene.
 - Forsterke arbeidet med tidlig innsats og sørge for at elever som har behov for intensiv opplæring får det.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding innen 31.08.2023 om hvordan punkt 2 er fulgt opp.

Kommunestyret vedtok innstillingen enstemmig i sak 26/23 i møte 25.05.2023

Kommunedirektøren holdt sin orientering i kontrollutvalgets møte 21.09 under sak 32/23. Utvalgets konklusjon og oppfatning er at kommunedirektøren er godt i gang med å følge opp kommunestyrets vedtak i punkt 2, men ber om ny tilbakemelding på status på sitt første møte i 2024.

Kommunedirektøren er invitert til kontrollutvalgets møte 15. februar og saken settes på sakskartet.

2.3 Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere at selskapene som kommunen er eier i blir drevet i tråd med politiske vedtak og lovverket. Utvalget skal også føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivarettatt og at eierstyringen er god.

2.3.1 Eierstyring i Midtre Gauldal Kommune

Kontrollutvalget behandlet eierskapskontroll av kommunens eierstyring og Eiermelding i sak 23/23 i møte 08.06.2023 med følgende innstilling til kommunestyret:

«Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra generell eierskapskontroll til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge til rette for:
 - At kommunestyret kan vedta en eierskapsmelding i henhold til kommunelovens § 26- 1 i inneværende valgperiode.
 - At eierskapsmeldingen, i kommende valgperioder, blir lagt frem for kommunestyret innen ett år etter konstituerende møte.
 - Tilstrekkelig folkevalgtopplæring om eierstyring innen ett år etter konstituerende møte.
 - Gode rapporteringsrutiner til kommunestyret om selskapenes virksomhet og resultat.
 - Etablere system og rutiner for oppfølgingen av kommunens generelle retningslinjer for eierstyring.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp innen 30.10.2023.»

Kommunestyret behandlet saken i PS43/2023 den 15.juni og innstillingen ble vedtatt.

Sekretariatet fikk en skriftlig tilbakemelding 20.11.2023 og behandlet saken igjen i sak 57/23 i møte 27.11.2023.

Sekretariatets konkluderte med at kommunedirektøren har fulgt opp kommunestyrets vedtak og anbefalte kontrollutvalget å avslutte eierskapskontrollen.

Kontrollutvalget vedtok at kommunestyrets vedtak er fulgt opp og at eierskapskontrollen avsluttes.

2.4 Påse-ansvar overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisor blir overholdt, for eksempel krav til utdanning,andel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer.

For å følge opp ansvaret slik det går fram av krav i forskriftene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor og løpende informasjon om det løpende revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter.

Når det gjelder forvaltningsrevisjon er dialogen knyttet til den enkelte undersøkelse.

3. Annet arbeid i utvalget

3.1 Møter

Kontrollutvalget har i 2023 avholdt 5 møter og behandlet 57 saker, 3 av sakene gikk videre til kommunestyret for endelig behandling. En fullstendig oversikt over sakene som er behandlet i kontrollutvalget er vist i vedlegg.

3.2 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold de er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommunelovens del 7 (§ 23-1 t.o.m. § 23-7) og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget har ikke mottatt henvendelser fra innbyggere eller media i 2023.

Kontrollutvalget gjennomførte virksomhetsbesøk ved Støren ungdomsskole i februar og ved Midt Energi AS i juni.

Kontrollutvalget behandlet helsetilsynets rapport fra tilsyn ved NAV-kontorene i sak 16/23 i møtet 27.04.2023. I kontrollutvalgets møte 25.april 2024 er det planlagt en orientering til kontrollutvalget etter at NAV har foretatt en egenvurdering av virkningen av tiltakene etter tilsynet.

Kontrollutvalget har i møtet 27.04 i sak 13/23 fått en orientering om kommunes beredskap av kommunedirektøren.

3.3 Opplæring og faglig samarbeid

Alle medlemmer i kontrollutvalget har fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid gjennom Konsek Trøndelag IKS, Norges kommunerevisorforbund og Forum for kontroll og tilsyn.

Naturlig nok var det liten kursaktivitet fra det avtroppende utvalget i 2023. Det påtroppende har ikke rukket å delta på kurs og samlinger i 2023.

4. Avslutning

Årsmeldingen er en oppsummering av årets virksomhet i kontrollutvalget, utvalgets saker ligger åpent på sekretariatets hjemmesider www.konsek.no/kontrollutvalg/mgauldal/

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å styrke tilliten til lokaldemokratiet. Utvalget mener å ha bidratt til dette og vil takke kommunestyret og administrasjonen for samarbeidet.

Midtre Gauldal Kommune 15.02.2023
Kontrollutvalget

Vedlegg. Saker behandlet i 2023

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
15.02.2023	01/23	Oppfølging av politiske vedtak - orientering til kontrollutvalget
15.02.2023	02/23	Eierskapskontroll av kommunens eierstyring og Eiermelding - prosjektplan
15.02.2023	03/23	Forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og spesialundervisning - ytterligere forsinkelse på levering av rapport
15.02.2023	04/23	Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
15.02.2023	05/23	Kontrollutvalgets årsmelding 2022
15.02.2023	06/23	Oppfølging av politiske vedtak i Midtre Gauldal kommune
15.02.2023	07/23	Eventuelt
15.02.2023	08/23	Referatsaker
15.02.2023	09/23	Støren ungdomsskole - besøk og orientering
15.02.2023	10/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
27.04.2023	11/23	Kontrollutvalgets uttalelse om Midtre Gauldal Utvikling KF sitt årsregnskap og årsberetning 2022
27.04.2023	12/23	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning 2022
27.04.2023	13/23	Kommunens beredskap - orientering til kontrollutvalget
27.04.2023	14/23	Forvaltningsrevisjonsrapport tilpasset opplæring
27.04.2023	15/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon av kommuneplaner
27.04.2023	16/23	Helsetilsynets rapport fra tilsyn med NAV-kontorene - orientering til kontrollutvalget
27.04.2023	17/23	Oppfølging av politiske vedtak i Midtre Gauldal kommune
27.04.2023	18/23	Referatsaker
27.04.2023	19/23	Eventuelt
27.04.2023	20/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
08.06.2023	21/23	Oppfølging av selskaper - orientering om Midt Energi AS
08.06.2023	22/23	Kommunedirektørens oppfølging av Helsetilsynets rapport fra tilsyn med NAV-kontorene
08.06.2023	23/23	Eierskapskontroll av kommunens eierstyring og Eiermelding
08.06.2023	24/23	Forvaltningsrevisjon av kommuneplaner - forsinket levering av prosjektplan
08.06.2023	25/23	Oppfølging av politiske vedtak i Midtre Gauldal kommune
08.06.2023	26/23	Oppfølging av selskaper - Gauldal Brann og Redning IKS
08.06.2023	27/23	Oppfølging av selskaper - Konsek Trøndelag IKS
08.06.2023	28/23	Referatsaker
08.06.2023	29/23	Eventuelt
08.06.2023	30/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
21.09.2023	31/23	Midtre Gauldal Utvikling KF - Orientering til kontrollutvalget
21.09.2023	32/23	Forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring - kommunedirektørens oppfølging av vedtak
21.09.2023	33/23	Forvaltningsrevisjon av kommuneplaner - prosjektplan
21.09.2023	34/23	Tilbakemelding etter årsrevisjon 2022 Midtre Gauldal Utvikling KF - orientering til kontrollutvalget
21.09.2023	35/23	Tilbakemelding etter årsrevisjon 2022 Midtre Gauldal kommune - orientering til kontrollutvalget
21.09.2023	36/23	Forenklet etterlevelseskontroll - Internkontroll
21.09.2023	37/23	Oppfølging av selskaper - IKA Trøndelag IKS
21.09.2023	38/23	Oppfølging av selskaper - Midt-Norge 110-sentral IKS
21.09.2023	39/23	Kontrollutvalgets virksomhet i valgperioden 2019-2023
21.09.2023	40/23	Budsjettkontroll pr. 31.08.2023
21.09.2023	41/23	Forslag til budsjett 2024 med økonomiplan 2024-2027 for kontrollutvalget
21.09.2023	42/23	Oppfølging av politiske vedtak i Midtre Gauldal kommune
21.09.2023	43/23	Referatsaker
21.09.2023	44/23	Eventuelt
21.09.2023	45/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
27.11.2023	46/23	Konsek Trøndelag IKS - kontrollutvalgets sekretariat

27.11.2023	47/23	Kontrollutvalgets rolle og oppgaver
27.11.2023	48/23	Kontrollutvalgets arbeidsform
27.11.2023	49/23	Presentasjon av kommunens revisjonsselskap
27.11.2023	50/23	Revisjonsstrategi for 2023
27.11.2023	51/23	Års- og møteplan for 2024
27.11.2023	52/23	Oppfølging av selskaper - Gauldal brann og redning IKS
27.11.2023	53/23	Oppfølging av selskaper - Revisjon Midt-Norge SA
27.11.2023	54/23	Innspill til kontrollarbeidet
27.11.2023	55/23	Referatsaker
27.11.2023	56/23	Godkjenning av protokoll
27.11.2023	57/23	Eierskapskontroll av kommunens eierstyring og eiermelding - kommunedirektørens oppfølging av vedtak

Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), forvaltningsrevisjon

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune	15.02.2024	05/24
Saksbehandler	Ola Lund Renolen	
Arkivkode	FE-217, TI-&58	
Arkivsaknr	24/100 - 1	

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide risiko- og vesentlighetsvurdering for Midtre Gauldal kommune.
2. Arbeidet gis en ressursramme på inntil 60 timer for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, risiko- og vesentlighetsvurderingene skal leveres kontrollutvalgets sekretariat innen 05.04.2024 .
3. Kontrollutvalget ber sekretariatet iverksette øvrige tiltak som er nødvendig for å gjennomføre den skisserte prosessen med plan for forvaltningsrevisjon.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunens virksomhet.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre.

Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over tre møter.

Møte 1, 15.02.2024

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen. Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha forvaltningsrevisjon.

Møte 2, 25.04.2024

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltagerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget setter av hele dagen til dette møtet for å kunne kjøre en god prosess med innhenting av informasjon fra kommunens administrasjon, sentrale politikere og de politiske partienes gruppeledere og tillitsvalgte. Kontrollutvalget setter av tid til å diskutere innspillene.

Møte 3, 06.06.2024

Sekretariatet legger frem et utkast til plan for forvaltningsrevisjon. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene fra møte 2 og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den til kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 60 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingene for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av de samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med rimelig forbruk av timeressurser. Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan. Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon fra Revisjon Midt-Norge SA.

Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), eierskapskontroll

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune	15.02.2024	06/24
Saksbehandler	Ola Lund Renolen	
Arkivkode	FE-037, TI-&30	
Arkivsaknr	24/112 - 1	

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide risiko- og vesentlighetsvurdering for Midtre Gauldal kommune.
2. Arbeidet gis en ressursramme på inntil 60 timer for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, risiko- og vesentlighetsvurderingene skal leveres kontrollutvalgets sekretariat innen 05.04.2024.
3. Kontrollutvalget ber sekretariatet iverksette øvrige tiltak som er nødvendig for å gjennomføre den skisserte prosessen med plan for eierskapskontrollen.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av virksomheten i kommunens selskaper.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre.

Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over tre møter.

Møte 1, 15.02.2024

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen. Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha eierskapskontroll.

Møte 2, 25.04.2024

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltagerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønskes å gjennomføre eierskapskontroll. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage plan for eierskapskontrollen. Kontrollutvalget setter av hele dagen til dette møtet for å kunne kjøre en god prosess med innhenting av informasjon fra kommunens administrasjon, sentrale politikere, de politiske partienes gruppeledere og tillitsvalgte. Kontrollutvalget setter av tid til å diskutere innspillene.

Møte 3, 06.06.2024

Sekretariatet legger frem et utkast til plan for eierskapskontroll. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene fra møte 2 og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den til kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 60 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingene for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av de samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med rimelig forbruk av timeressurser. Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan. Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller risiko- og vesentlighetsvurderinger for eierskapskontroll fra Revisjon Midt-Norge SA.

Oppfølging av selskaper - Trønderenergi

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Møtedato

15.02.2024

Saknr

07/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-037

Arkivsaknr 23/408 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Protokoll fra ekstraordinær generalforsamling 25.09.2023

Saksopplysninger

Som et ledd i sin lovpålagte oppgave om å føre kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper (kommuneloven § 23-2 bokstav d) har kontrollutvalget bedt om å få fremlagt protokoller fra generalforsamlinger, representantskap og årsmøter i selskaper som Midtre Gauldal kommune har eierandeler i (kontrollutvalgets sak 4/22 møte 10.02.2022).

Protokoll fra ekstraordinær generalforsamlingen i Trønderenergi 25.09.2023 følger med som vedlegg til saken.

Kommunedirektør Alf-Petter Tenfjord deltok på generalforsamlingen med fullmakt.

Midtre Gauldal kommunes strategi for selskapet (hentet fra eiermelding del 2 (2023))

Formålet med eierskapet:

Finansiell investering

Kommunens vurdering og eierstrategi:

Kommunen kan ha behov for å frigjøre kapital til egenkapital eller alternativ plassering. Det er aktuelt å vurdere muligheten for å selge kommunens andel til riktig pris.

Kommunens krav til avkastning og utbytte:

Avkastning: Resultat før skatt > 5% av egenkapital

Utbytte: 6,67 mill. kr. for Midtre Gauldal kommune (Totalt 200 millioner pr. år fra selskapet).

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å ta med informasjonen som en del av sin rutinemessige oppfølging av Midtre Gauldal kommune.

Ekstraordinær generalforsamling i TrønderEnergi AS

man. 25 september 2023, 13.00 - 15.00

Scandic Lerkendal, Klæbuveien 127, Trondheim

Deltakere

Til stede fra aksjonærene

Se egen liste over deltakere

Bidragstyttere til stede fra TrønderEnergi

Odd Inge Mjøen (styreleder), Ståle Gjersvold (konsernsjef), Hans Petter Wenngren (økonomi - og finanssjef), Marit Tronshart Kjellmark (styresekretær)

Protokollfører

Marit Tronshart Kjellmark

Generalforsamlingen er innkalt i samsvar med lovlig varslingsfrist. Alle aksjonærer er derfor gitt anledning til å delta i møtet.

Dagsorden, innkalling og møteform ble gjennomgått og godkjent.

Styreleder Odd Inge Mjøen ble valgt til møteleder. Jorid Jagtøyen ble valgt til å underskrive protokollen sammen med møteleder.

Generalforsamlingen var beslutningsdyktig jfr. aksjelovens § 6-24. Representantene fra Ørland kommune ankom møtet kl.13.20, og var til stede forut for tidspunktet for avstemning.

Møteprotokoll

Sak 1/23 EO- Utdeling av tilleggsutbytte i TrønderEnergi AS

Framlagte dokumenter:

- Saksunderlag utdeling av tilleggsutbytte i TrønderEnergi AS

Votering:

95,15 % av de avgitte stemmer stemte for forslaget som fremmet i innkallingen

95,15 % av den representerte aksjekapitalen var til stede og stemte for forslaget som fremmet i innkallingen

4,85 % av aksjonærene var ikke til stede og avla ikke stemme

Vedtak:

Det skal i TrønderEnergi AS utdeles et tilleggsutbytte på 50 000 000 kr til selskapets aksjonærer.

Tilleggsutbyttet besluttet med grunnlag i årsregnskapet for 2022 sammen med en vurdering av resultatutviklingen siden balansedagen for årsregnskapet 2022.

Tilleggsutbyttet vil bli utbetalt til aksjonærene innen 15.10.2023.

⁴²
(signeres elektronisk)

Trondheim, 25.09.23

Odd Inge Mjøen

Jorid Jagtøyen

Addo Sign identifikasjonsnummer: 79be3b81-4267-4190-b852-dbeef1b8e457

Liste over fremmøtte aksjonærer på generalforsamling 25.09.2023 – TrønderEnergi AS

Navn på aksjonær	Andel stemmeberettigede aksjer	Representant/Fullmaktshaver
Frøya kommune	2,49 %	Kristin Strømskag (ordfører)
Hitra kommune	2,69 %	Ole L. Haugen (ordfører)
Holtålen kommune	1,34 %	Arve Hitterdal (ordfører)
Indre Fosen kommune	8,00 %	Knut Ola Vang (m/fullmakt)
KLP (Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap):	13,33 %	Fullmakt gitt til Odd Inge Mjøen
Malvik kommune	2,96 %	Trond Hoseth (ordfører)
Melhus kommune	13,34 %	Jorid Jagtøyen (ordfører)
Midtre Gauldal kommune	3,17 %	Alf-Peter Tenfjord (m/fullmakt)
Oppdal kommune	3,95 %	Elisabeth Hals (m/fullmakt)
Orkland kommune	16,94 %	Oddbjørn Bang (ordfører)
Osen kommune	1,04 %	Fullmakt gitt til Vibeke Stjern
Rennebu kommune	0,07 %	Ola Øie (ordfører)
Selbu kommune	1,43 %	Ole Morten Balstad (ordfører)
Skaun kommune	2,20 %	Petter Lindseth (m/fullmakt)
Stjørdal kommune	0,18 %	Renate Trøan Bjørshol (m/fullmakt)
Trondheim kommune	9,13 %	Tore Neverdal (m/fullmakt)
Tydal kommune	0,16 %	Ole Bjarne Østby (m/fullmakt)
Ørland kommune	7,69 %	Ogne Undertun (ordfører)
Åfjord kommune	5,04 %	Vibeke Stjern (ordfører)
Totalt	95,15 %	

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokumentet er signert med Addo Sign sin sikre digitale signatur. Underskriverens identitet er fysisk registrert i det elektroniske PDF-dokumentet og er vist nedenfor.

Underskrivere

  Odd Inge Mjøen 9578-5997-4-251244 2023-09-26 12:45:26Z	 Jorid Oliv Jagtøyen 9578-5995-4-128800 2023-09-26 13:20:18Z
--	---

Dokumenter i transaksjonen

Protokoll ekstraordinær generalforsamlingTrønderEnergi 250923.pdf	<i>Dette dokumentet</i>
---	-------------------------

Dokumentet er digitalt signert med Addo Sign sikker signeringstjeneste. Signaturbeviset i dokumentet er sikret og validert ved å bruke den matematiske hash-verdien til originaldokumentet.

Dokumentet er låst for endringer og tidsstemplet med et sertifikat fra en klarert tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbevis er innebygd i PDF-dokumentet i tilfelle de skal brukes til validering i fremtiden.

Hvordan verifisere ektheten til dokumentet

Dokumentet er beskyttet med et Adobe CDS-sertifikat. Når dokumentet åpnes i Adobe Reader, vil det se ut til å være signert med Addo Sign signeringstjeneste.

Opplæring av kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Møtedato

15.02.2024

Saknr

08/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/495 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Budsjettvedtaket behøver ikke ha opplysninger om hvordan kuttene skal gjennomføres

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Mener svar på lovlighetsklage ikke henger på greip

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som del av sin opplæring:

1. Hvordan vet man at et budsjett er vedtatt i tråd med kommunelovens bestemmelser om realistisk budsjett, og hvordan kan man be om eller kreve en lovlighetskontroll.
2. Er det i tråd med forvaltningsloven og kommuneloven når politikerne legger føringer for hvordan administrasjonen skal avgi sin innstilling.
3. Er det lov å velge kontrollutvalgsleder fra et posisjonsparti? Hvordan definerer flere statsforvaltere begrepet gruppe sammenlignet med begrepene politiske parti og posisjon (som gruppe).
4. Hva gjør man når man ikke klarer å danne et flertall for budsjettforslaget?

Budsjettvedtaket behøver ikke ha opplysninger om hvordan kuttene skal gjennomføres

Kommunal Rapport 22.01.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Må budsjettet beskrive hvordan kommunen skal gjennomføre en vedtatt effektivisering?

SPØRSMÅL: Kommunestyret vedtok et budsjett hvor det legges opp til en innsparing på 37,5 millioner kroner gjennom effektivisering av driften. I tillegg skal kommunen spare 17 millioner kroner ved å redusere sykefraværet. Hvis det ikke er beskrevet konkrete tiltak for hvordan disse innsparingene skal skje, er da budsjettet vedtatt i tråd med kommunelovens bestemmelser om realistisk budsjett?

SVAR: Årsbudsjettet er en bindende ramme for kommunens pengebruk i dette året, se [kommunelovens § 14–5](#) første setning. Det handler om regnskapsmessig oppstilling og postering av kommunens inntekter og forbruk i det kommende år. Budsjettvedtaket behøver som alminnelig regel ikke inneholde nærmere opplysninger om hvordan budsjettallene fremkommer, eller hva som rent praktisk skal gjøres. Dette gjelder også der det er tale om å gjennomføre konkrete nedskjæringer av hvor mye som brukes til et formål, som ved «effektivisering av driften», og ved angivelse av tiltak som skal redusere utgiftene til anslagsbevilgninger som merutgifter pga. sykefravær.

Det er et rettslig krav ([§ 14–4 tredje avsnitt](#)) at «Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige». Det er her kommunestyrets ansvar å foreta en skjønsmessig vurdering av om de forutsetningene som disse anslagene bygger på, er realistiske.

I tillegg har under hele budsjettåret kommunestyret plikt ([§ 14–5 andre avsnitt](#)) til å «endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse». Det er da kommunedirektørens ansvar å foreslå endringer i det løpende budsjettet der man korrigerer disse utgiftspostene slik at det er dekning for de aktuelle utgiftene, ([§ 14–5 tredje avsnitt](#)).

Vedtak om årsbudsjett trenger som alminnelig regel ingen statlig godkjenning. De skal ([§ 14–3 siste avsnitt](#)) bare «sendes departementet [Statsforvalteren] til orientering».

Som alminnelig regel skal Statsforvalteren etter [kommunelovens § 28–3](#) første avsnitt bare «kontrollere lovligheten av vedtak om årsbudsjett» hvis kommunen er innført i Robek.

Tre eller flere medlemmer av kommunestyret kan imidlertid uansett ([kommunelovens § 27–1](#) første avsnitt) kreve at Statsforvalteren «kontrollerer om et vedtak er lovlig». I tillegg kan Statsforvalteren (andre avsnitt) også «på eget initiativ kontrollere om et vedtak er lovlig».

Ved en slik kontroll vil kommunen kunne bli pålagt å gjøre mer presist rede for hvordan man mener det vil være mulig å oppnå en så stor besparelse som her er angitt ved «effektivisering» og «reduksjon av sykefraværet», jf. [kommuneloven § 27–4](#) om kommunens opplysningsplikt ved lovlighetskontroll.

Hvis Statsforvalteren kommer til at budsjettvedtaket ikke er realistisk, skal dette oppheves, se [kommuneloven § 27–3](#) fjerde avsnitt.

Uten et gyldig budsjettvedtak har kommunen ikke hjemmel til å bruke penger annet enn til dekning av «utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta» ([kommuneloven § 14–5](#) første avsnitt, siste setning). Den må derfor så raskt som mulig sørge for å treffe et nytt budsjettvedtak som oppfyller lovens krav om å være «realistisk».

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Kommunal Rapport, 15.01.2024, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan politikerne pålegge administrasjonen å være en næringsvennlig ja-kommune?

SPØRSMÅL: Et kommunestyre traff følgende vedtak etter et verbalforslag:

For å få mest mulig effektiv saksbehandling, og redusere gebyrtap i dispensasjonssaker innen plan- og byggesak, skal saksbehandlere følge disse prinsippene:

- a) Kommunen skal ha en utviklingsorientert holdning til private og utbyggere
- b) Kommunen skal være en næringsvennlig ja-kommune
- c) I dispensasjonssaker skal administrasjonen der det innstilles på avslag, og der utvalg for plan og miljø ber om det, levere en delt innstilling, slik at det også leveres en argumentasjonsrekke for innvilgelse av søknaden.

Mitt spørsmål er om dette er i tråd med forvaltningsloven og kommuneloven?

SVAR: Punkt a og b er direktiver fra øverste folkevalgte organ til administrasjonen, om hva det skal legges vekt på når den treffer vedtak plan- og bygningssaker eller avgir innstilling til folkevalgt organ i slike. Det er helt legitimt så lenge det er tale om politiske signaler om hva flertallet i kommunestyret og andre folkevalgte organer vil legge vekt på ved valg av alternativer innenfor det rettslige handlingsrommet for kommunalt forvaltningsskjønn.

Rent praktisk betyr det at de folkevalgte krever at de hensyn det her er tale om, blir presentert og vektlagt i saksutredninger om slike spørsmål. Det betyr ikke at disse hensynene skal tillegges avgjørende vekt i alle saksfremlegg fra administrasjonen i alle saker, og at man skal unnlate å presentere eller foreta en skikkelig drøftelse av hensyn som kan tale mot forslag som fremheves som utviklingsorientert og næringslivvennlig.

Administrasjonen har et selvstendig faglig ansvar for å sørge for en mest mulig fullstendig og balansert fremstilling og drøfting av de hensynene som måtte stå mot hverandre, se [kommuneloven § 13-1](#) tredje avsnitt: «Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet», som gjelder tilsvarende for kommune- eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform, [jf. § 10-2](#) første avsnitt, andre setning: «Bestemmelser om kommunedirektøren gjelder på tilsvarende måte for kommunerådet og fylkesrådet hvis ikke noe annet er bestemt i lov». Dette er uttrykk for det generelle prinsippet som kommer til uttrykk i [forvaltningsloven § 17](#) første setning: «Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes».

I dette ligger ikke noe krav om at fremstillingen i saksfremlegget bare skal være en ren beskrivelse av fakta og argumenter for og imot bestemte handlingsalternativer. Det skal også foretas en kritisk, men lojal, gjennomgang av ulike synspunkter, men denne kan - og vil normalt - ende ut en konklusjon som er et forslag eller innstilling om hvilket handlingsalternativ som bør velges.

Dette valget er i siste instans folkestyrets kjerne; de folkevalgte organenes vedtak springer ut av og bygger på en *avveining* av motstående hensyn, der vekten av hvert av disse er et uttrykk for et *politisk* verdivalg, både når det gjelder hva kommunens arealer skal brukes til og hvordan, og hvilke virkemidler som skal anvendes for å oppnå det man ønsker. De rettslige kravene til saksutredning og beslutningsgrunnlag for kommunale vedtak er krav til fullstendige og korrekte *premisser* for innstilling og vedtak i den enkelte sak, ikke til vedtaket som sådant.

De folkevalgte organene kan gi signaler om hvordan de ser på den avveining som skjer ved slike vedtak, og be om administrasjonen legger særlig vekt på disse i sitt saksfremlegg. Dette

er ønsker som administrasjonen da naturlig vil søke å etterkomme, men de verken må eller kan sette skranker for å legge frem motstående hensyn eller forslag som legger avgjørende vekt på slike, hvis administrasjonen mener disse siste bør være avgjørende her.

De folkevalgte kan altså gi *signaler* om forhold de ønsker skal gis særlig oppmerksomhet i saksfremlegg, men kan ikke gi administrasjonen *pålegg* om hvordan saksfremlegget skal se ut. Et pålegg som det som formuleres i punkt c ovenfor, om at administrasjonen skal utarbeide *en alternativ innstilling* hvis det innstilles på avslag på søknad om dispensasjon, vil i denne form være ulovlig og i strid med bestemmelsene om kommunedirektørens eller fylkes- eller kommunerådets ansvar for saksutredning.

Men det er ikke noe krav at et saksfremlegg skal ende opp en i entydig anbefaling om hva slags vedtak som bør treffes. Kommunestyret eller det faglige utvalget vil kunne gi uttrykk for at de forventer at saksfremlegget fra administrasjonen legger vekt på å gi en balansert fremstilling og drøftelse av de ulike alternativene og viser fordeler og ulemper ved disse, uten å kunne ut i bare én mulig konklusjon.

Men bare to frittstående uavhengige saksfremlegg, kanskje utformet som rent advokatmessige innlegg for ulike alternativer - her innvilgelse av eller avslag på - søknad om dispensasjon - vil ikke være forsvarlig saksbehandling. Det er administrasjonens ansvar å foreta en selvstendig *kritisk sammenstilling* av saksfremstilling og argumentasjon til støtte for de ulike vedtakene, slik at de folkevalgte kan få et best mulig grunnlag for å ta stilling til det som her anføres.

Mener svar på lovlighetsklage ikke henger på greip

Kommunal Rapport 22.01.2023

Det er lov å velge kontrollutvalgsleder fra et posisjonsparti, konkluderer flere statsforvaltere. Bardu-politiker Berit Sandnes Wikstøl (Ap) er kritisk.

12. januar konkluderte Statsforvalteren i Troms og Finnmark med at Ole Helge Engmo (Frp) er lovlig valgt som kontrollutvalgsleder i Bardu. Det til tross for at Frp har inngått et valgteknisk samarbeid med Senterpartiet, som har ordføreren.

Statsforvalteren begrunner vedtaket med at Frp og Senterpartiet stilte separate lister ved valget. Derfor er ikke Engmo en del av samme «gruppe» som ordførerpartiet Senterpartiet, konkluderer Statsforvalteren.

– Selv om det er lovlig, tenker jeg at hensikten bak lovbestemmelsen ikke blir oppfylt. Når noen inngår et valgteknisk samarbeid, så oppfatter jeg at man sitter i posisjon. Hensikten med loven må tydeliggjøres bedre, sier Aps gruppeleder Berit Sandnes Wikstøl i Bardu.

Hun sendte inn lovlighetsklagen sammen med partifellene Roald Linaker og Signe Eline Nordahl Hansen. Avgjørelsen ble først omtalt i [Nye Troms](#).

Skal sikre uavhengighet

Kommuneloven slår klart fast at lederen av kontrollutvalget ikke kan tilhøre samme parti eller samme gruppe som ordføreren. Hensikten med bestemmelsen er at det skal være en viss politisk avstand eller uavhengighet mellom lederen av kontrollutvalget og ordføreren.

I Kommunal- og distriktsdepartementets veileder presiseres det at en typisk gruppe er en by- eller bygdaliste. «I denne sammenhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ (...), kor gruppe og blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti», heter det i begrunnelsen.

– Vi forstår at det ikke er ulovlig, men likevel uhensiktsmessig. Når det ikke er ulovlig, sitter vi kanskje med en lov som ikke fungerer etter hensikten. Det synes vi er beklagelig, sier Wikstøl.

Hun sier at Ap-gruppa i Bardu vil følge nøye med på hvilke saker som *ikke* havner i kontrollutvalget i denne perioden.

Valg av kontrollutvalgsleder

Kommunelovens § 23-1 sier:

«Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren.»

I Kommunal- og distriktsdepartementets veileder om konstituerende møte i kommunestyre og fylkesting og valg til folkevalgte organer står det:

«Leiaren av kontrollutvalet kan ikkje vere medlem av same parti eller same gruppe som ordføraren i kommunen. Grunngevinga for regelen er at det skal vere ei viss grad av politisk avstand eller uavhengigheit mellom ordføraren og leiaren av kontrollutvalet. Uttrykket «gruppe» i § 23-1 andre ledd tyder grupperingar eller lister som er valt inn i kommunestyret, og som ikkje er eit «parti». Ein typisk «gruppe» er ein by- eller bygdaliste. I denne sammenhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ i kapittel 7, kor gruppe òg blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti.»

Flere klager

Like før jul kom Statsforvalteren til samme konklusjon i Nordkapp. Der klagde åtte SV- og Sp-representanter på at kontrollutvalget fikk leder fra Høyre og nestleder fra Ap. Det til tross for at Nordkapp har ordfører fra Ap og varaordfører fra Høyre.

Også der konkluderte Statsforvalteren med at kommunelovens bestemmelse var oppfylt.

– Her sitter Høyre med lederen og Ap med nestlederen og skal kontrollere et flertall i kommunestyret. Et flertall som består av dem selv. Det henger ikke på greip, sier Trudy Engen (SV), én av de åtte som krevde lovlighetskontroll.

Hun sier at selv om Ap og Høyre stilte hver sin liste til kommunevalget, så utgjør de nå det politiske flertallet. Engen sier at forskjellen på tverrpolitisk liste og politisk flertall ikke er veldig stor.

– *Hva tenker du om Statsforvalterens avgjørelse?*

– Jeg kan ikke forstå at det er i tråd med lovens hensikt. Meningen er å forhindre at bukken skal passe på havresekken. Det er det som skjer nå. Jeg synes kommuneloven bør nyanseres på det punktet, sier Engen.

Brøt med egne regler

I Skjervøy ba flere representanter om lovlighetskontroll da flertallet inngikk listesamarbeid med Rødt for å gi ledervervet i kontrollutvalget til Rødt. Klagerne mente vedtaket brøt med norsk sedvane og kommunens eget regelverk, der lederen av kontrollutvalget skal gå til opposisjonen.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark konkluderte med at kommunelovens krav var oppfylt, siden kontrollutvalgslederen ikke var fra samme parti som ordføreren (KrF).

– Det er ikke i strid med noen lov, men det er i strid med kommunens eget regelverk. Vi var litt spent på om Statsforvalteren ville vurdere det. I reglementet for Skjervøy står det klart at opposisjonen skal ha ledervervet i kontrollutvalget, sier Frps gruppeleder Vidar Langeland, én av politikerne bak klagen.

I Kvinesdal var Frps gruppeleder Lill Anita Reppen Egeland skeptisk fordi posisjonen, bestående av KrF/Ap/Sp, fikk både leder- og nestledervervet i kontrollutvalget.

Statsforvalteren i Agder viste til at de tre partiene stilte separate lister. Dermed var det greit at ledervervet gikk til en Sp-er og nestledervervet til en Ap-er, selv om ordfører Per Sverre Kvinlaug er fra KrF.

Statsforvalteren i Agder har nå en annen lovlighetsklage med samme tema til behandling. I Iveland har representanter fra KrF og Sp klaget på at Lars Arnfinn Flatelid (Frp) er blitt leder av kontrollutvalget, trass i at Høyre, Ap og Frp sammen utgjør posisjonen.

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

Kommunal Rapport 11.12.2023, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva gjør man når man ikke klarer å danne et flertall for budsjettforslaget?

SPØRSMÅL: I disse dager pågår budsjettforhandlinger i landets kommuner, og vi hører om problemer med å samle et flertall for vedtak for 2024. Hva gjør man, og hva kan man gjøre, i en slik situasjon?

SVAR: Årsbudsjettet er grunnmuren og rammen for all virksomhet i kommunen eller fylkeskommunen. Når det er vedtatt, er det, sies det i [kommuneloven § 14-5](#), «bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer». I det ligger at det ikke skal brukes mer penger enn det som er bevilget i budsjettet, og ikke til andre formål enn det som er angitt der. Det eneste unntaket er «utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta», med andre ord for å oppfylle lovfestede krav til tjenestene eller rettslig bindende kontraktsforpliktelser.

Ved «den endelige avstemningen» ved behandlingen av forslag til årsbudsjett skal det stemmes over hvert enkelt fremsatt forslag som helhet ([kommuneloven §11-9 siste avsnitt](#)). Det betyr at avstemninger under saksbehandlingen over forslag til enkeltposter bare er «prøvevoteringer» for å kartlegge oppslutningen om disse, uten noen rettslig betydning. Det er bare endelig votering over forslag til årsbudsjettet som helhet som teller.

Som alminnelig regel skal vedtak i kommunale organer treffes «med flertallet av de avgitte stemmene». Det betyr at man må votere over de fremsatte forslagene i en sak hver for seg, og hvis ingen av disse får flertall, har man ikke noe vedtak. ([kommuneloven § 11-9, andre avsnitt](#)). Men kommuner og fylkeskommuner har etter [kommuneloven § 14–3](#) første avsnitt plikt til å treffe vedtak om årsbudsjett før årsskiftet, og det er derfor gitt særlige regler om votering om årsbudsjettet i [kommuneloven § 11–9](#).

I første runde votes det på vanlig måte over hvert enkelt av de fremsatte forslagene til årsbudsjett i sin helhet. Men hvis ikke noen av disse får flertall, holdes en ny votering hvor de folkevalgte må velge mellom de to forslagene som fikk størst oppslutning i første omgang. Det er da ikke adgang til stemme imot begge, og heller ikke til å stemme blankt, se [kommuneloven § 8–1](#) siste avsnitt.

Det betyr at det kan bli vedtatt et budsjett som ikke har tilslutning fra et flertall i kommunestyret eller fylkestinget, men som likevel vil være en bindende ramme for virksomheten i kommunen eller fylkeskommunen i året som kommer hvis ikke det senere treffes vedtak om endring av budsjettet etter de samme reglene.

Dette vedtatte budsjettet binder da både administrasjon og folkevalgte, også kommuneråd eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform i hele det kommende år, hvis ikke man klarer å fremskaffe et flertall for endringer som innarbeides i et revidert budsjett.

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Møtedato

15.02.2024

Saknr

09/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/93 - 2

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Gruppeoppgave, brukt på samlingen

Trafikklysmodellen, brukt på samlingen

Saksopplysninger

Tre av fem faste medlemmer i kontrollutvalget deltok på Konseks regionsamlinger for kontrollutvalg. To deltok på Røros 15.01 og en i Trondheim 16.01. Hva kan utvalget oppsummere og utveksle av erfaringer fra samlingen?

Gruppeoppgave

- Hvordan samhandle med de andre aktørene i egenkontrollen?
 - Hva har vi hørt i dag, og hva betyr det for vårt arbeid?
 - Hvordan samhandle med kommunestyret – hvem av oss sitter i kommunestyret og kan «kjenne temperaturen» – og orientere de andre?
- Hva er målet for arbeidet i vårt kontrollutvalg – og hvordan kommer vi dit?
 - Er det noe vi vil prioritere?
 - Skal vi ha «kjøreregler» for hvordan vi håndterer henvendelser, medieoppslag og lignende?
 - Hvordan bruker vi verktøykassen vår? (bedriftsbesøk, undersøkelser, orienteringer osv.)

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?			
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?			
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?			
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?			
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?			
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?			
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?			
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?			
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?			
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?			
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?			
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?			

Kilder:

- *Henveldeiser til besvæer – eller begjær?* Artikkel i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henveldeiser til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Møtedato

15.02.2024

Saknr

10/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen**Arkivkode** FE-033, TI-&17**Arkivsaknr** 24/93 - 3**Forslag til vedtak**

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 15.02.2024, godkjennes.

Saksopplysninger

Protokollen fra dagens møte vil bli opplest for godkjenning i møtet.